пъmîntȣ, skълdatъ în sînџеле eĭ, вiktimъ a dopinџiĭ de a kȣпoaште че epea omȣлȣ че iȣвea!...

Ведерea kadaврȣлȣi пъpintелȣi sъȣ, че mȣpise în ȣna din ачеле лȣпte ла kape kъпitanȣлȣ Romanȣ epea totȣ-d'aȣna sȣfлetȣлȣ вandeĭ saле, o impesionase аша de mȣлtȣ, înkîtȣ totȣ че ea maĭ пȣtȣ sъ fakъ, epea de a da ачелȣ џiпъtȣ fataлȣ.

Къпitanȣлȣ ла ведерea kadaврȣлȣi пȣ върsъ o лakpimъ, пȣ skoase ȣп sȣsпinȣ, dap tpъsȣpiле saле întp'ȣпȣ momentȣ înfъџiшаpъ toate dȣpepiле omeneшtĭ!.... toate agoniiле infepпȣлȣi!... Ка ȣпȣ арворȣ, че tpъsnitȣ de fȣлџерȣ, se konsȣmъ întp'o kлiпъ, maĭ înainte de a'л ведеа чiпева apzîndȣ, inima sa se sfъpîmase, лakpъmiле saле îпчеtase, шi sȣsпiнеле saле fъpъ înnekate, maĭ nainte de a fi simџite de чiпе-ва!....

Pîdikapъmȣ kadaврȣлȣ пе kape îл adȣsepъmȣ în mъпъstipe spre a'лȣ îngpoпa.

Банда kъпitanȣлȣi лipsitъ de шefȣлȣ eĭ че înneвȣnise, ka ȣпȣ kopпȣ лipsitȣ de sȣfлetȣл sъȣ se pîsiпi. Къпitanȣлȣ însъ pъmase totȣ în ачелȣ лokȣ, nemiшkatȣ. Нiчĭ o пȣtepe omeneaskъ пȣ'лȣ aȣ пȣtȣtȣ smȣлџе de akoлo. Кȣ пърȣлȣ sъȣ aлвitȣ, kȣ fpȣntea sa înkpeџitъ, kȣ пpiвipea sa sълвatikъ, îndoitȣ ka ȣп

арборȣ̆ zdpoвitȣ̆ de fȣptȣnĭ, чinева n'арȣ̆ fi kpezȣtȣ̆ nічĭ odatъ kъ omȣлȣ̆ ачesta aȣ̆ пȣtȣtȣ̆ fi odatъ atît de mape, atît de бравȣ̆, atît de џeneposȣ̆! kъ omȣлȣ̆ ачesta a fъkȣtȣ̆ atîta sepвiџiȣpĭ патpieĭ saле! Astfeлȣ̆ kîte odatъ шi o naџie mape în tpekȣtȣ̆ o naџie de epoĭ, e ȣĭtatъ de чeле-лаlte nȣmaĭ пentpȣ kъ fȣptȣneле че aȣ̆ tpekȣtȣ̆ asȣпpъĭ întp'ȣnȣ̆ шipȣ̆ de maĭ mȣлte sekoле nekontenitȣ̆, aȣ̆ fъkȣt'o sъ поаpte aпаpinџеле ȣnop лanџȣpĭ; ȣĭtîndȣ̆ kъ таблоȣлȣ̆ ачestopȣ̆ dȣpepĭ, sȣfepite în soлitȣdine. este dовada чea maĭ палпабiлъ kъ ea ле a slȣжitȣ̆ de sчit în totȣ̆ timпȣлȣ̆ ачesta de nefepічipĭ, шi kъ pъniле че поаptъ ле a dобînditȣ̆ пe kîmпȣлȣ̆ бътъi, komбъtîndȣ̆ пentpȣ neatîpnapea лopȣ̆, шi kъ еле în лokȣ̆ de a fi ȣn titлȣ spre a 'i tъgъdȣi naџionaлitate шi neatîpnapea, sînt ȣnȣ̆ dpeптȣ̆ ал eĭ în faџa ачestopa spre a ле чepe шi лopȣ̆ akȣmȣ̆ în gлas mape bindekapea лopȣ̆ шi o пapte din чeia че ле a datȣ̆ ea atȣnчĭ! Dap m'am pътъчitȣ̆ пȣџinȣ̆ fъkîndȣ̆ ачeastъ kompapaџie, kъчĭ omȣлȣ̆ ловitȣ̆ de nenopoчipe nȣmaĭ авea nічĭ ȣnȣ̆ biitopȣ̆, iap o naџie de шi în лanџȣpĭ kiapȣ̆, de шi ȣĭtatъ, ea însъ nȣ tpeбȣe sъ dispepe de kaȣza sa kiap înaintea mopmîntȣлȣĭ sъȣ̆. Ea ape пentpȣ dînsa totd'aȣ-

па kîte o џенерацie поȣъ ka s'o sakpifiче пе алtapȣлȣ̆ patpiotismȣлȣi, ea tpeбȣe sъ komбatъ лanцȣpiле saле kiapȣ̆ ші atȣnчĭ kîndȣ̆ apȣ̆ шti kъ ва mȣpi fъpъ a ле zdpoвi! Nȣ поate doбîndi лiбeptatea, dap поate înkъ sъ moapъ kȣ gлopie, în лokȣ̆ de a tpъi în лanцȣpĭ kȣ pȣшine!.. Ші în fine ші moaptea e o лiбep-tate!... Ші ea пȣne ȣnȣ̆ tepmenȣ̆ sȣfepinцei!....

Kîndȣ̆ adȣsepъmȣ̆ kopпȣлȣ̆ în kȣptea mъ-пъstipeĭ, kîndȣ̆ înчeпȣpъmȣ̆ sъ пpegъtimȣ̆ da-topiiле fȣneбpe, жȣпa fatъ înчeпȣ sъ'шĭ вie în sine, pana eĭ de ші пpimeжdioasъ, însъ пȣ'ĭ kaȣzase moaptea ші пeste пȣцinȣ̆ ea epea skъпatъ!...

O пȣ почiȣ̆ sъ'цĭ eksпpimȣ̆ totȣ̆ че amȣ̆ simцitȣ̆, kîndȣ̆ amȣ̆ въzȣt'o вie! Odatъ пȣmaĭ în вiaцa mea amȣ̆ maĭ gȣstatȣ̆ asemenea mi-пȣte !...

Dap kîtȣ̆ de skȣmпȣ̆ tpeбȣea sъ плъteskȣ̆ ачea fepiчipe d'ȣnȣ̆ minȣtȣ̆!

Skъпasem de a o вedea moaptъ ka sъ am îndoita dȣpepe sъ o въzȣ̆ пeбȣпъ! Moap-tea eĭ n'ap fi fostȣ̆ nimikȣ̆ în komпapaцie kȣ dȣpepea de a o вedea totȣ̆ minȣtȣлȣ̆ sȣfepin-dъ лîngъ mine sȣбt impesia ȣпop negpe sȣ-вenipe, fъpъ aĭ пȣtea da чea maĭ mikъ kon-soлaцie, kъчĭ пȣ mъ maĭ kȣnoaшte, пȣ mъ

maĭ înцeлeцe, aвia gвstъ kîte чeвa, шi toatъ zioa 'шĭ o пetpeчe пe mopmîntвлв пe kape aĭ въzвt'o înцeпвkiatъ, вnde se poagъ пentpв sвfлetвлв tatълвĭ sъв пe kape îл kpede îngpoпatв în aчeлв лokв.

Bedepea kadaвpвлвĭ tatълвĭ sъв, вedepea asasinвлвĭ sъв, kape epea kiapв omвлв чe ea iввea; toate aчestea imпpesionase aшa de mвлt sпipitвлв eĭ înkîtв aчesta se zdpoвise!...

Aчi, бътpînвл пpeotв, îшĭ isпpъвi пapaцia sa, okiĭ sъĭ epeaв плinĭ de лakpъmĭ se gpъбi sъ лe askвnzъ шi se skвлъ.

Eв însъ epeamв kвpiozв sъ aflв шi чe a deвenitв kъпitaпвлв Poman.

— Da kъпitaпвлв, îл întpeбaĭ eв.

— Kъпitaпвлв, zisse бътpînвлв; ka kînd kвцetъpiлe saлe epeaв akвmв deпapte de întpeбapea чe'i fъчeamв, kъпitaпвлв?... Вite вezĭ aчeлв tвpnв pвinatв, koбoapъte пînъ în dpeпtвлв sъв шi akoлo îл вeĭ вedea!

Epeamв aшa de kвpiozв sъ въzв пe omвлв aчesta, înkîtв вitaiв kiapв de a mвлцвmi пe kълвgъpв пentpв пapaцia sa шi kв gpaбъ îmĭ îndpeптaiв пaшiĭ sпpe лokвлв чe'mĭ apъtase.

În totв timпвлв aчesta kвцetъpiлe meлe epeaв îndpeптate лa aчea simпatie a soapteĭ,

че а ekzistatȣ întpe ачeste doȣъ kpeatȣpe, ші kape е аша de papъ întpe noĭ!....

În sfîpшitȣ въzȣĭ kъ epeamȣ îndpeптȣлȣ ачелȣĭ tȣpnȣ. Мъ ȣitaiȣ îmпpeжȣpȣлȣ meȣ ші zъpiiȣ ла о mikъ distanцъ пе о stînkъ ȣnȣ omȣ întp'о manta neagpъ. Ел цinea în mînъ о gitapъ din kape skotea din kînd în kîndȣ niшte sȣnete, kape пъpea kъ epeaȣ sȣsпine-ле sȣfлetȣлȣĭ sъȣ, niшte sȣnete în kape чine-ва simцea toate dȣpepiле omeneшtĭ!....

Пъpȣлȣ sъȣ албȣ ші лȣngȣ; nîntpe kape niшte viцe negpe. pъmъшiцe але ȣnȣĭ tpekȣtȣ maĭ fepiче, kъȣtaȣ în zadapȣ sъ askȣnzъ ȣp-meле neшtepse але timпȣлȣĭ, epea лegънatȣ de sȣfлapea vîntȣлȣĭ; палida sa fizionomie, че пȣ-tea sъ disпȣte палоapea лȣneĭ, înfъцiшa ȣp-meле neшtepse але sȣfepinцeĭ. Okiĭ sъĭ mapĭ че debenise akȣm îngpozitopĭ, se pъtъчeaȣ kînd în adînчimiле пpъпъstiiлopȣ. kîndȣ în adînчimi-ле чepȣpiлopȣ, пъpea kъ вpoeaȣ sъ sondeze banitatea ȣnopa ші вagъл челop лалte. Fpȣn-tea лȣĭ mape, de ші înkpeцitъ пъstpase sin-gȣpъ înkъ ачea întinъpipe а ȣneĭ adînчĭ gîndipĭ.

Лȣna ka о koketъ îndeminatikъ îшi а-kопеpise faцa kȣ ȣnȣ nȣopȣ, fъpъ însъ а as-kȣnde fpȣmȣseцiле saле.

În timпȣлȣ ачesta neбȣnȣлȣ kȣлkatȣ пе

ачеа stînkъ, învetъ de a maĭ kînta, ші începъ sъ ворвеаskъ, ka kîndъ къвintele sale se adpesaъ kъtpe чineва, ka kîndъ sъfleтълъ лъї ворвеа kорпълъї sъъ!

VII.

Amour, espoir, bonheur, Adieu !
Que ne puis je ajouter ô souvenirs Adieu!
(Lord Byron.)

И время ихъ не измѣнило:
Они все тѣ же! — я не тотъ;
Зачѣмъ же гибнетъ все, что мило?
А что жалѣетъ, то живетъ!
(Лермонтовъ.)

Eat'o!... Ea este!... Kîtŭ mъ іȣвеште!... О simцŭ în враџеле меле!... kîtŭ палпitъ іnima eĭ ȣȣвt ȣъpȣtъpiле меле!... Че fokŭ a kопpinsŭ totŭ tpȣпȣлŭ eĭ ла веdepea mea!... Kȣ че înkpedepe копiлъpeaskъ ea плеakъ kaпȣлŭ пе sînȣлŭ meŭ!... Бȣzеле eĭ se aпpопiĭ de але меле!... Inimiле noastpe nȣmaĭ

---

*) Ші timпȣлŭ nȣ ле a skimвatŭ, еле sîntŭ ачелеаші,— eŭ nȣmaĭ sîntŭ чea че am fostŭ; de че dap піepe totŭ че'ĭ skȣmпŭ, ші че pegpetъ tpъеште?... (Lepmantoff.)

формезŏ dekîtŏ o inimъ!... toate simцsрiле меле пiерŏ, ѕitŏ totŏ întр'ѕnŏ minѕtŏ de atîta fерічiре!... totŏ!... Ачi певѕпѕлŏ tресъpi. Dар че z.kŏ!.. Аѕzŏ o detѕnаре, ѕn sѕsпinŏ шi în браце'mi цiŏ o fantomъ sînцерîndъ!... Че sѕвеnірŏ dѕpеrosŏ!... Че deштentаре grozавъ!... Înапоï fantome!... Înапоï trekѕtѕлŏ!... eŏ пѕ черŏ dekîtŏ ѕitареа!...

Dѕпъ ачеste kѕвinte kъпitanѕлŏ tъkѕ; пъреа kъ sпiritѕлŏ sъŏ фъчеа o паѕzъ, kѕрînd însъ iаръшï tресъpi шi ka kîndŏ se simцеа deштentatŏ de чiнева, ѕрmъ:

O! în zadарŏ kemŏ ѕitареа!... Ѕitареа пѕ поаte fi a mea!... Fерічiреа singѕръ поаte sъ te fakъ a ѕita!... Sѕферіnца însъ пѕ фаче dekîtŏ a'цï înфъцiшеа тавлоѕлŏ trekѕtѕлѕi sѕвt колоареле челе maï вii шï челе maï dѕреpoase!...

În zadарŏ kаѕцi a штерце ѕmбреле aчеstѕï тавлоŏ, aвiа aï kрezѕtŏ kъ te почï atinце de dînsѕлŏ шi ръчеала мормîntѕлѕi пътрѕnde în inimъ'цï!... În zadарŏ aï kъѕta sъ atinцï întр'o ogлindъ o imaцinъ kѕnoskѕtъ, чеia че вezï întр'însa este пѕmaï рефлektѕлŏ eï!... Аша шi sѕвеnіреле пѕmaï sîntŏ dekîtŏ рефлektеле ѕneï fiinцe, ѕпѕï лokŏ, ѕneï akцiï, ѕпѕï timпŏ în sпiritѕлŏ омѕлѕi!... Аколо ле ведемŏ înkъ adesea kŏ toate ачestea еле пѕ-

maĭ sîntȣ dekîtȣ niште fantazme, niште ȣmбре че tȣрбȣръ презentȣлȣ!... Întр'ȣnȣ кȣвîntȣ nȣmaĭ ȣрmеле tрекȣtȣлȣĭ!...

O! de че nȣ почĭ рȣпе taблоȣлȣ tрекȣtȣлȣĭ!... taблоȣ kaре орĭ kîtȣ de плъкȣtȣ арȣ fi, nȣ поate sъ продȣкъ dekîtȣ ȣn efektȣ dȣреросȣ asȣпра omȣлȣĭ!... Ȣnȣ tрекȣtȣ фрȣmосȣ adȣче dȣпъ sine пъререа de рът ши лакрътiле!... Ȣnȣ tрекȣtȣ gрозавȣ, ремȣшkареа, insomnia, agonia mоралъ!... O! жȣрȣ! къ n'aшĭ лȣа ȣniверsȣлȣ în skimбȣлȣ ȣĭtъреĭ!...

Ачĭ къпitanȣлȣ пъреа къ iаръшĭ îшĭ пiердȣse kȣnoштinца.

Че sȣnete!... че армonie diвinъ!... Aȣzȣ шоапtеле îнцерiлорȣ, kîntȣлȣ лорȣ! Eĭ kîntȣ ziоa gрацieĭ!... Черȣлȣ aȣ diѕпърȣtȣ, пъmîntȣлȣ s'aȣ înkonжȣратȣ de o лȣminъ nekȣnoskȣtъ!.. Sînt înaintea tронȣлȣĭ креацieĭ!... Ертаре!... O! ертаре!..

Sîntȣ реimпinsȣ, sînt арȣnkatȣ în браце-ле dȣрерiĭ etерne!... O! nȣ!... ертаре amȣ sȣферitȣ destȣлȣ!..

Къпitanȣлȣ iаръшĭ tъкȣ, пъреа къ sȣфереа преа mȣлtȣ, kȣрîndȣ însъ îшĭ veni iаръшĭ în sine.

Daka în sȣвеnire tрекȣtȣлȣ e neштерsȣ daka kȣ орĭ че прецȣ nȣ почĭ ȣita!... O a-

tȣnчĭ воĭ anĭ aĭ копілърieĭ meле anĭ, kînd nȣ щtiamȣ че e desчепціea kîndȣ mъ îndoiamȣ kiapȣ de ekzistenца ȣnȣĭ mopmîntȣ, kîndȣ nȣ întpeвedeamȣ вpe o dȣpepe maĭ mape, вpe o nenopoчipe maĭ ğpozaвъ dekîtȣ ачелȣ somnȣ че nȣmimȣ moaptea!... fiцĭ totȣ d'aȣna аванğapda tpekȣtȣлȣĭ, шi daцimĭ пȣtepea tpeбȣinчoasъ ka sъ почiȣ sȣfepi ловipea sa!... Sȣвenipȣлȣ вostpȣ singȣp поate sъ fakъ a kȣpце o лakpimъ din okiĭ meĭ! Sȣвenipȣлȣ вostpȣ singȣp штерце dȣпъ бȣzeле meле блasfemȣл!..

Eȣ kape kit воĭ m'aцĭ mîngîiatȣ kȣ apipiле вoastpe de aȣpȣ kȣ воцеа воastpъ плiнъ de iлȣzii, nȣ kȣnoшteamȣ dekîtȣ ȣnȣ чepȣ d'azȣp în kape pazeле soapeлȣĭ stpълȣчeaȣ în toatъ splendoapea лopȣ; saȣ se легъna веseлъ лȣna шi steлeле iĭ sȣpîdeaȣ în kopȣ, eȣ kape atȣnчĭ kpedeamȣ kъ totȣ пъmîntȣлȣ e feptiлȣ, kъ nȣ e floape fъpъ miposȣ, kъ nȣ e пasъpe fъpъ kîntape... Amȣ въzȣtȣ maĭ desȣ ȣnȣ чepȣ în nopĭ dekîtȣ seninȣ!... Amȣ въzȣtȣ пъmintȣ nepoditopȣ шi inimĭ че se asemъnaȣ kȣ ачелȣ пъmîntȣ!... Amȣ въzȣtȣ flopĭ fъpъ miposȣ шi fpȣmȣseцĭ fъpъ inimĭ шi вiptȣцĭ!.. Amȣ въzȣtȣ пъsъpĭ tъkȣte шi ka eле m' amȣ fъkȣtȣ!... Eле sȣfepeaȣ!... Daka ap fi kîntatȣ, kîntъpiле лopȣ apȣ fi fostȣ sȣsпine шi блasfeme!... Nimenĭ nȣ ле apȣ fi în-

целесȣ ші askȣлtatȣ!... Аша ші еȣ de toцї атȣ askȣнsȣ dȣреріле меле, нȣмаї воъ віле konfiezȣ валȣрі че цетецї, пръпъstii че авецї ȣнȣ eko! мȣнцї че штіцї че sîntȣ fȣртȣнеле, лȣнъ че порцї палоарea dȣрерії, пъdȣрі în-tȣнеkoase ka ші inima mea, цie роъ dȣпъ флорї, цie лакрімъ череаskъ!...

Deodatъ мъ въzȣiȣ арȣнkatȣ пе ȣнȣ църмȣ stpeinȣ; depарte de аї меї, depарte de sȣвеніреле копілъріеї меле, ka о кораbie арȣнkatъ în voia вінtȣрілорȣ, фъръ aнкоръ ші фъръ kîрмъ!... Depарte însъ de патріа mea în inimъmї н'a domnitȣ алtȣ sentimentȣ dekîtȣ patpiotizмȣлȣ, алtъ dȣрере dekîtȣ ачеia de a fi depарte de пъмîntȣлȣ natалȣ, алtъ dopin-цъ dekîtȣ ачееa de a мъ reîntȣрна kîtȣ maї înграbȣ întр'însȣлȣ, ші întр'o zi пъръsiї ka ȣнȣ fȣgapȣ stpeinъtatea ші мъ întopseiȣ în патріа mea, kȣ o inimъ kȣ totȣлȣ a eї, kȣ ȣнȣ kȣрацiȣ ȣнȣ devotamentȣ de mартірȣ, în-sъ înkpezъtорȣ ші iȣбitорȣ ka ȣнȣ копілȣ!...

Пъмîntȣлȣ natалȣ ереа okȣпatȣ de stpe-ini!... Преа sлаbȣ ka sъ fakъ орї-че împo-tрівіре, sȣferea în тъчере dȣреріле okȣпацieї! foametea, епіzodiile de totȣ felȣлȣ o пȣstia, întр' ȣнȣ kȣвîntȣ toate вічіȣріле провеdinцeї къzȣse asȣпра eї!...

О ачееa че simцiiȣ atȣнчї нȣ poate fi

eksпрimatȣ!... E maĭ пȣцinȣ a sȣfeрi dekîtȣ a вedea sȣfeрindȣ пе чінева, пе чінева kaрe 'цĭ e skȣmпȣ, fъръ ka sъ'ĭ почĭ da чел maĭ mikȣ ажȣtoрȣ!...

Da! sȣfeрinцa eрea groзавъ! însъ пȣ disпeрamȣ, atȣnчĭ kрedeamȣ înkъ în viitoрȣ!..

În minȣtȣлȣ ачesta se oпрі ші пъреа kъ din noȣ kȣцetъріле saле sъ ръtъчise.

Че възȣ!... fantoma челіа че m'aȣ tръdatȣ!... рana eĭ sînцeрeazъ înkъ!... Мъ влeste-temъ!... влasfemȣ!... влasfemȣ!...

N'amȣ іȣвіt'о eȣ oaрe destȣлȣ!... N'amȣ piskatȣ totȣлȣ ka sъ ажȣngȣ ла inima eĭ!... Inima eĭ mъ fъkȣ sъ gȣstȣ tръdaрea ші dȣ-рeріле infeрпȣлȣĭ!...

Ка soaрeле, kaрe de ші лȣmineazъ ші înkълzeште kȣ пpefeрinцъ o царъ, însъ пȣ рefȣzъ рaзeле saле ші челор лалte, astfeл ші inima eĭ, de ші авеа o inkлinaцie destȣлȣ de taрe пentрȣ mine; ea însъ пȣ s'a kȣtpe-mȣрatȣ ла ideea de a akoрdà faвoaрeле saле ші ȣneĭ алtia maĭ слaве!...

Atȣnчĭ kȣnoskȣiȣ че e tръdaрea!... Sim-цiiȣ ші че este ръзвȣnaрea!...

Пeste kîteва ziле meрцeamȣ de плînцeam пе moрmîntȣлȣ eĭ, kaрe eрea totȣ atîtȣ de рe-че ла amoрȣлȣ meȣ, ka ші ачeia че akȣmȣ рeпaȣza întр'însȣлȣ!...

Desчепџionatȣ, sȣferindȣ, disперatȣ, kъȣtamȣ ȣn mormîntȣ!...

Atȣnчĭ eклatъ револȣџiea!... toџĭ ereaȣ gata sъ'шĭ ръzбȣne патрia!... Тȣdорȣ апърȣ din превnъ kȣ asasinȣлȣ sъȣ!... џара se îmпърџi în doъ табере!... Пеste kȣpîndȣ tȣnetȣлȣ ръzбоiȣлȣĭ ръsȣnъ!... Мартiрȣлȣ патriotizmȣлȣĭ, moare sȣбt пȣmналȣлȣ trъdъtорȣлȣĭ! шi din превnъ kȣ dînsȣл kade ȣлtima sпeranџъ a џъреĭ шi singȣрȣл шi adевъратȣл meȣ amik!..

În zadарȣ în ȣрmъ amȣ kъȣtatȣ moartea în miжлоkȣлȣ inemiчiлорȣ, aчeasta nesokotindȣ sȣferinџa o прadъ вреdnikъ de dînsa, ловitȣрiле eĭ kъdeaȣ asȣпра fрȣmȣseџeĭ iлȣziiлорȣ, feрiчiреĭ шi totȣ че îmподобеште omeniрea!...

Че aȣzȣ!... Zgomotȣлȣ артелорȣ!... Тreaпъtȣлȣ kaiлорȣ!... Sпada mea!... Калȣлȣ meȣ, kъчĭ kompanionii meĭ mъ аштеntȣ пе kîmпȣлȣ gлорieĭ!...

Ачi елȣ se skȣлъ în пiчоаре, пърea kъ în adевърȣ kъȣta sпada шi kалȣлȣ sъȣ.

În лоkȣ de sпadъ gъsi gitaра, iар în лоk de kалȣ stînka пе kаре шеdea, atȣnчĭ kъzȣ iаръшĭ шi tъkȣ kîtva timпȣ.

N'amȣ sпadъ niчĭ kалȣ, нȣmaĭ amȣ kompanionĭ de арме!... чеĭ мȣлџĭ aȣ mȣрitȣ бравĭ dȣпъ kȣmȣ aȣ шi тръitȣ, iар чеĭ ръmашĭ aȣ disпърȣtȣ!...

Компаniопіĭ теĭ пвтаĭ sintš dekîtš sš-венipiле теле!... Nš е zgomotвлš артелорš, пš е треапътвлš kaiлорš че ръsšпš ла авzвлš теš, este вîntвлš че kлеатепъ фрвпza, sintš валšріле че se zdробеskš de stînчĭ!....

Ачі атš възвtš šпš апџелš, adeвърата i-таџinъ а лвĭ Dвтпеzeš!... Šпš апџелš че пъреа tрimisš din черврĭ ka съ skaпе sšфле-твлš теš, че ереа съ se піарзъ înтр'šпš е-тернš влasфemš!...

О! ла веdереа ачештії kреатврĭ, simџіїš къ о тîпъ а провedinџiĭ, stpînsese рšinеле inimeĭ теле, ші фъkšse dintpînsеле šп че таĭ imпozantš таĭ плъkвtš ші таĭ solidš dekîtš чееа че фšsese еле în треквtš!... О івбеатš din toate пвтеріле simџврілорš отепешті, ast-фелš, прекšтš šпš тарinарš івбеште singšра баркъ de saлвtš, ші еа kорespвndea sentimen-телорš теле. Аторвлš nostpš deвenise šпвлš din ачелеа че te фаче съ kpeзĭ къ е šп Dвт-пеzeš, о пешšріре а sšфлетвлвĭ, ш'šпš парadis!...

Dар ваĭ!... Че dештептаре!... Че реалі-tate gpozaвъ!... О detšпаре!... Šпš sšspinš!... ші тîпа теа îтпinsъ de šпš demonš, џелоsš de о ферічіре аша de таре, отоаръ sšфлетвлš теš пеntpš etepnitate, dimпреšпъ kš singšра фетее че аš пвtвtš съ івбеаskъ în adeвърš!.

Ачі певšпвлš пъреа къ ворбеа kš чіне-

ва, пърea kъ kввintеле ѕале se adpesaв ла niшte fantazme че'лв înkoпжврав.

Amв възвtв лвmea în toatъ splendoapea eĭ, віptвtea întp'însa epea izgonitъ шi віцівлв debenise o falъ!... Amв възвtв veseлia шi aвepea kълkîndв în пічоаpe mizepia шi dвpeріле!... Amв възвtв лвksвлв pвinînd'o шi adвkînd'o ла estpemitъцĭ, фъpъ ka sъ adaoце mizepiĭ o бвkъцikъ de пîine!... Amв възвtв patpiotismвлв kв pвшine, akоло вnde ел tpeбвia sъ domneaskъ în toatъ întindepea sa, ел nвmaĭ epea dekîtв вnв instpвmentв gpozaвв ka sъ askвnzъ skопвpiле вnвĭ infepnв!.. Amв възвtв kапачitatea pierdвtъ шi nekвnoskвtъ din ліпsa miжлоачелорв шi okaziiлорв фaвopaбiле!... Amв възвtв штiinцa ла oameniĭ че nв пpofitase de dînsa, întokmaĭ ka вnв пъmîntв nepoditорв de sъmînцa чea бвnъ!.... Amв възвtв amiчiцiea, че nвmaĭ epea dekîtв o фъцъpnічie, вnв miжлокв îndemînatikв de a пpofita de ачеĭ че kpedeaв kъ ea maĭ поate ekzista!... Amв възвtв gлopia шi n'am воit'o, kъчĭ ea ka o femee kопpвпtъ epea în mîna ачелора че aвеaв komopĭ maĭ мвлte!... Adeвъpatвлв mepitв nв maĭ пвtea aspira ла dînsa, nв! kъчĭ tpeбвia komopĭ ka mepitвлв ачеsta sъ fie pekвnoskвtв!... Nв! kъчĭ чеĭ че aв posedat'o aв fostв ачеia че пвteaв înфъцi-

ша лȣmeĭ o skînteе de meрitȣ, de kape ереаȣ adesea kiapȣ ліпsiцĭ; ерea îndestȣлȣ d'ȣn піеdestалȣ de аȣрȣ ka sъ ажȣngъ ла dînsa!... kîte meрite вîndȣte de mizeрie пе o вȣкъціkъ de пîine, ka ȣnȣ овiektȣ че пentpȣ dînsa n'аре преціȣ! къчĭ amȣ възȣt'o, toate meрiteле fъръ komopĭ nȣ преціȣеskȣ o пîine din toate zileле!... Fъръ ачеstȣ talismanȣ nimikȣ nȣ е вȣnȣ!... Daka aĭ пȣtea fi ȣnȣ ероȣ, аȣрȣлȣ te ва fаче egȣmenȣлȣ ȣneĭ mъnъstipĭ, saȣ ва gъsi miжлоаче ka sъ te tpimiцъ în лoкȣрĭ, ȣnde ва fi віne sigȣрȣ kъ dintpo плоае de gлоанце ȣnȣл te ва înemepi, maĭ înainte de a te fаче kȣnoskȣtȣ! ȣnde fъkîndȣ o fantъ d'ȣn kȣрацiȣ, d'o taktikъ раръ, toatъ gлоpia ва fi a џенерaлȣлȣĭ, saȣ maĭ віne zisȣ a аȣрȣлȣĭ! iap a ta nȣmaĭ piskȣлȣ шi maĭ adesea moaptea шi ȣĭtapea!... Kȣ toate ачеstea asta e soapta чеа maĭ avantaцioasъ, sîntȣ o mie de алтеле шi maĭ tpiste шi maĭ gpozaве!..

Daka, înвingîndȣ gpeȣtъціле челе maĭ mapĭ, aĭ deвenitȣ ȣnȣ omȣ înвъцatȣ, шi почĭ fi ȣnȣ mape omȣ de statȣ, аȣрȣлȣ te ва deклара револȣціonapȣ, въtъmъtopȣ soчietъціĭ, шi soцietatea te ва izgoni din sînȣлȣ eĭ!...

Daka kiapȣ aĭ ажȣnsȣ a fi чева, аȣрȣлȣ nȣ'ці ва лъsa timпȣлȣ a sfîpшi nimikȣ! Авia веĭ înчепе шi te веĭ ковоpî, шi înчепȣtȣлȣ ȣ-

nii akції ka ші începвtвлő внві таблоő fiindő, totd'авna neînцелеső ші înkврkatő, орї kîtő арő промite таблоўлő sъ fie de фрвmoső ла sfîршітвлő съő, ва лъsa de tine опinia, k'aї fostő омвлő челő maї inkaпабілő, внő вtопist saő внő невнő!...

Daka віртвtea este партea ta, dakъ прin віртвціле тале aї пвtea девeni внő маре омő, аврвлő în mizepie ва kъвta a te kопрвпе, ші непвtîndő ревші ва авеа рекврső ла влtimвл міжлоkő ші челő maї sigвpő: калоmnia!... O! a-чеastъ отравъ моралъ te ва омopї пентрв tot-d'a-вna нв веї fi kвлпабілő, ші în zadapő веї kъвta міжлоаче ka sъ o довеdeштї!... Nвmaї аврвл sілеште ла askвлтаpe. алтфелő în zadapő воештї a ворbi, нв e kîштigő, нв e askвлтаpe!..

Daka aї пвtea fi внő бвнő administpatop, аврвлő te ва faче внő пpostő жвdekъtopő!...

O! Аврő!... O преа пвтерnikő tipanő! челő maї пвтеpnikő dintpe тоцї tipanii!... Тв че domneштї пе тропвлő вніверsвлвї!... Тв înaintea kървї totвлő ачі жоső se плеakъ!... Тв a kървї domnie e базатъ пе kопрвпціe!... Тв че пе faчї sъ върsъмő аțîta лакрємї de sînџе!... Тв a kървї domnie нв ва înчeta dekîtő kв omenipea!... пріimeште вра ші блестемвлő meő ka дела внвлő че maї мвлtő de kîtő тоцї aő реквnoskвtő пвтерeа ta!...

S'aȣde ȣnȣ zgomotȣ deпърtatȣ de kaĭ!... шaĭ шȣлte detȣnърĭ... Niште sȣsпine!...

О ле рekȣnoskȣ, sîntȣ sȣsпineле џъреĭ меле!... kîmпiiле eĭ sîntȣ kълkate de kaĭ stрeinĭ!... Kîtȣ îmĭ sîntȣ de dȣрeрoase ачeste sȣsпine, de че нȣ почĭ sъ ле пrefakȣ în џi-пete de веseлie, fie мъkарȣ kȣ пређȣлȣ не-шȣрiрeĭ меле!...

Dȣпъ ачeste kȣвinte kъпitanȣлȣ tъkȣ шaĭ шȣлtȣ timпȣ.

Amȣ въzȣtȣ în лȣше шi femeia!... Кре-deamȣ kъ oшȣлȣ întрînsa регъseште параdi-sȣлȣ пierdȣtȣ!... О ашъџiре!... femeia ерea sȣпȣsъ нȣ нȣшaĭ aȣрȣлȣĭ domnitорȣлȣĭ ȣni-версȣлȣĭ, inima eĭ ерea о арпъ inвentatъ d'ȣn demonȣ ka sъ пrefakъ viaџa noastръ întр'ȣn очeanȣ de лakръшi!.. Арпа infeрнaлъ atраџe deџeteле oшȣлȣĭ ла koaрdeле saле, ачеsta aвîndȣ требȣinџъ de армonie ле atinџe шi еле îл otръвeskȣ!...

Femeia sȣпȣsъ пȣtереĭ infeрнaле ka sъ zdровeaskъ inimiле noastре; ka sъ piaрzъ sȣ-флeteле noastре, не fakȣ întîiȣ a ле iȣвi dȣпъ aчeasta не sakрifiazъ ȣнȣлȣ пentрȣ aлtȣлȣ; шi kîndȣ kiaрȣ aȣрȣлȣ нȣ se okȣпъ de dînseле, îm-пinse нȣшaĭ de instinktȣлȣ ръȣлȣĭ, sakрifiazъ sȣпeрioрitatea infeрioрitъџiĭ meriteлорȣ шi aша шереȣ în totȣ kȣрsȣлȣ ekzistenџeĭ saле,

ka astѹfелѹ арпа infерналъ съ'шї їmплineaskъ misia sa пе пъmîntѹ!...

О вої femeї fрѹmoase! Вої че шedeці dea dреапта tронѹлѹї ѹніверsѹлѹї, deче, kѹnoskîndѹвъ аша de віne. oamenії înkъ въ іѹвеskѹ!... De че eї totѹ плekѹ kѹ плъчере kапѹлѹ лорѹ înaintea жѹdѹлѹї вostрѹ!... De че вѹzеле лорѹ nѹ îndръzneskѹ sъ въ влеste me!... Da! eї плек капѹл ші takѹ, kъчї simtѹ kъ арпа infерналъ, че отръвеште inima noastръ, pesпîndеште ші о армоnie ла kаре nѹ potѹ pezista!... totѹлѹ nѹ'ї nimikѹ, nічї отрава nічї moartea, nічї nemѹрірea în kompaрaціе kѹ ачеа армоnie!... Маї віne sъ моаръ чіnева de zече орї ші nentрѹ totѹd'aѹna, dekîtѹ sъ fie kondemnatѹ а тръі odатъ fъръ sъ аѹzъ віврîndѹ koaрdеле арпеї dibino - infер - nале.

Аmѹ въzѹtѹ înkъ în лѹmе іnocenца ші віртѹціле ічї ші kолеа!... dap че!... Еле чершаѹ kînd demopaлizaціea ші віціѹріле în орgоліѹлѹ лорѹ, пentрѹ totѹ ръsпѹnsѹ ла mizеріа лорѹ, ле stропеаѹ de nороі!... Saѹ че'ї maї gpozaвѹ пропѹneaѹ în skimвѹлѹ піїni koпрѹпціea ші îmвръціmарea ръѹлѹї, în skimвѹлѹ прінчіпелорѹ еванцеліче!... Nеmѹлцѹmiці de а sерві infернѹлѹї, eї вроеаѹ sъ fakъ ofpende

ші de алџі adopatopi, atpaші de dînшii în aвiшŭ!...

Amŭ възȣtŭ dpeптatea adopmindŭ шi de-шtenтîndȣse nȣmaï ла zgomotȣлŭ aȣpȣлȣi. Kîntapȣлŭ eï epea zdpoвitŭ шi mîna eï întinsъ чершea. Întp'ȣnŭ kȣвîntŭ ea nȣmaï ekzista saŭ ekzista nȣmaï пeнtpȣ челŭ че da maï mȣлtŭ.

Amŭ възȣtŭ pелiџia în mîna tipaniлopŭ, deвenindŭ ȣnŭ вiчiŭ чepeskŭ шi pъspîndindŭ întpe oamenï întȣnepikȣлŭ, inokpizia, demopaлizaџia шi dȣpepiле!...

Amŭ възȣtŭ tpъdapea de faџъ kȣnoskȣtъ de toџï шi пeпedeпsitъ de nimenï!...

Amŭ възȣtŭ tipania sȣfepitъ, pespektatъ gлopifiatъ kiapŭ, шi че e maï gpozaвŭ лȣmea în лiniшte adopmindŭ în лапџȣpï пe kape ле пpefepa лiвepтъџiï!

Amŭ възȣtŭ kъ domnia întȣnepikȣлȣi izgonise domnia adeвъpȣлȣi!...

Okiï meï s'aŭ întȣnekatŭ! inima mea s'a skълdatŭ în sînџe шi шoвъindŭ amŭ askȣnsŭ oбpажiï meï în mîiniле meле!... Asta epea лȣmea пe kape de atȣnчï în zadapŭ kaȣtŭ a ȣita!...

Dȣпъ aчeste kȣвinte kъпitanȣлŭ лȣъ iapъшï gitapa sa, din kape skoase niшte sȣnete kape nȣ se пȣteaŭ kompapa dekîtŭ kȣ челе din ȣpmъ sȣspine aле ȣnȣï mȣpindŭ!...

De odatъ o koapdъ плesni шi gitapa ïi kъzъ din шînъ în пръпastie. Kъпitanълъ tpeзъpi.

Totълъ îшпрежъpълъ meъ debine пъstiъ! nічï o веџetape!... Totълъ s'a ъskatъ шi шoape în natъpъ!... Niшte fantome пъmaï пape kъ mъ kemъ în брaџeлe лopъ!... Bpeaъ sъ лe îmбpъџiшezъ, dap baï!... џiъ în брaџe'шï niшte skeлete!... Bpeaъ sъ лe peîmпінгъ, зimџъ sъfлapea лopъ peчe ka ъпъ mopmîntъ, kъ apdikъ пъpълъ meъ dъпъ fpъnte!...

O блestemъ!... блestemъ!... Ъitape!... Ъitape! ъnde eшtï?... În mopmîntъ!..

Da!... Eï bine лa mine moapte шi fie mopmîntълъ meъ maï întinsъ шi maï animatъ dekîtъ kiapъ aлъ despoџiлopъ!...

Пръпъstii шi boï baлъpï! Eatъ biaџa mea, daџï'шï ъitapea!...

Ъitapea pепetъ ekoълъ, baлъpiлe пapkъ înspъîmîntate se tъpбъpapъ ъпъ minъtъ, dapъ kъpindъ se лiniшtipъ шi dъsepъ kъ dînseлe pъmъшiџeлe ъпъï kopпъ.

Лъna se akoпepise kъ totълъ în nopi, пъpea kъ'шi пъsese kostъmълъ de doлiъ.

În momentълъ aчeлa, apama плîngъtoape. boџe a mopџiï, bestea în mъпъstipe o moaptъ.

VIII.

И не узнаешь здѣсь простого выраженья
Тоски, мой бѣдный умъ томившей столько лѣтъ
И прiймешь за игру, иль сонъ воображенья
Больной души тяжелый бредъ?...*
(Лермонтовъ.)

И думалъ я что не живу,
Что въ рай душа моя стремиться!..,
Чтожь будетъ, если мнѣ на яву
Этотъ сонъ осуществиться.**
(Аммосовъ).

Ачі mъ deштentaiŏ. Noantea trekŏse плоліа înчetase ші nopiĭ goniцĭ de sŏfлapea zeфipiлорŏ, kape ka mîna skŏmпъ a веселiі ръпsese вълŏлŏ întpistъpii, ші лъsase чершлŏ kŏpatŏ ka sŏfлetелe înцъpiлорŏ!

---

*) Ші пŏ веĭ pekŏпoaште, ачі simпла eksпpesie a întpistъpeĭ, че a оbosită atiцia aпĭ sъpmaпŏлŏ meŏ snipitŏ, ші веĭ лŏa dpeптŏ жŏkъpie, орĭ visŏ алŏ imaцinaцieĭ meлe, gpeлoa aiŏpape a ŏпŏĭ sŏfлetŏ болпавŏ?...

**) Ші kpedeamŏ kъ пŏmaĭ tpъeskŏ kъ sŏfлetŏлŏ meŏ 'шĭ aŏ лŏatŏ zbopŏлŏ sпpe чepŏpĭ! че apŏ fi dap daka visŏлŏ ачesta s'apŏ peaлiza?

Visѕлѕ̆ че fъkѕsemѕ̆ mъ îmповъра înkъ лakръmiле че mъ fъkѕse sъ върsѕ̆, пѕ ле штерsesemѕ̆ înkъ!... Îmĭ пърea kъ totѕ̆ aѕzѕ̆ sѕпetѕлѕ̆ fѕпeбpѕ!...

Мъ арѕпkaiѕ̆ kѕ ȣрабъ ла fepeastpъ, o deskiseiѕ̆, ші ѕпѕ̆ таблоѕ̆ поetikѕ̆ se desfъшѕ-ръ înaintea okiлорѕ̆ meĭ.

Възѕiѕ̆ soapeле în брацеле аѕpopeĭ ші 'mĭ se пърea kъ прiвiрea лѕĭ Dѕmnezeѕ̆ kon-temплъ ші лѕmiпъ пъmîntѕлѕ̆!...

Мѕпцiĭ ереаѕ̆ akѕmѕ̆ înвълѕiцĭ de вер-deaцъ ші de fлорĭ. Разеле soapeлѕĭ înчепѕse a tonĭ зъпаda че akoпepea kапeтеле лорѕ̆ ші ле peda akѕm tinepeцea ші пѕtepea.

Лѕпа пѕmaĭ domina singѕръ ачештĭ мѕпцĭ, еа пiepdѕse koлоареа sa чea паліdъ ші tpis-tъ ші разеле soapeлѕĭ fъkѕse разеле eĭ maĭ певъзѕte!

Прахова se întindea ka o панглikъ азѕ-pie, ka o панглikъ пiepdѕтъ din manta чepeaskъ, în fѕndѕлѕ̆ пръпъstiiлорѕ̆. Еа пѕmaĭ търбѕра a-kѕmѕ̆ пачеа ачеstорѕ̆ ѕрiашĭ че akѕm ереаѕ̆ împpeѕпацĭ iаpъшĭ, ші пърea kъ kiap валѕ-piле очеапiлорѕ̆, пѕtînd kiap a'ĭ îneka, пѕ iap maĭ fi пѕtѕtѕ̆ desпърцĭ.

Steлеле înчепѕse sъ se askѕnzъ рѕші-noase de разеле лорѕ̆ ла вedepea soapeлѕĭ. Nѕmaĭ шase din еле stpълѕчеаѕ̆ вiѕ̆ d'aѕѕпpa

ачеstві tавлоў ші пъреа къ сле промitеаў ачеstорў мвнці о паче ш'о fерічіре етернъ!

Ўнў вvлтврў dintр'о разъ пвtinte zввра d'asвпра ачеstорў вріаші ші în zворвлў ввў пъреа къ domina singврў asвпра лорў!

Веселіеа natвреі, zefірії че adiaў înчetў прin fрвnze ші прin вьі, апа че мврмвра înчetў în пръпъstii, ka воцеа înцерілорў înaintea tronвлві kреаціеі; ші konчертеле пъсъріlорў, пъреаў къ toate întр'о армonie етернъ, kîntaў реîntврпареа soареаві ші глоріа ачелор stеле, че кв ценероаселе лорў раze протецеаў ачеste грътеzі!

Soареле штерsе вртеле плоі, ел штерsе кврîndў ші вртеле лакрътілорў меле ші песte пвцінў sвfletвлў меў вnі slавеле sале акордврі кв армonia natвреі!...

Nвмаї dорii nimik în ачел momentў моаrtea пвtea sъ віе ла mine, аші fi приimit'о fъръ лакръмі! Аші fi черvtў нвмаї dела dînsa în skimввлў віеції ka tавловлў ачеsta съ'мі апаре kîte odatъ în мормîntў, fie мъкарў нвмаї în вісў!

* * *

Амў sfîрmitў вісвлў меў ші кв о інімъ

треmвpîndъ, înkвpaцeatв de kîцiва amiчi, іль пвiв în vedepea пвблiквлвi.

Daka пв ва tpъi dekîtв o dimineaцъ, eв înkъ пв mъ воiв плînџe, къчi kiapв atвпчi елв п'aв fostв siлitв dekîtв a se свпвпе ла soapta џепepaлъ a вiсвpiлopв! Kîte вiсвpi mai fpвmoase, kîte вiсвpi de fepiчipe sîntв вitate kiapв înaintea deшtептъpii! Kiцi înkъ dintpe nói sîntв вitaцi kiap mai nainte ka пiatpa впвi mopmîntв sъ'i despapтъ de чеi вii!...

Daka dintpe лektopi, вpe-впвлв mai indвлџentв; ва gъsi întp'însвлв впв pîndв destвл de бвпв, atвпчi totв че'i чepв, e de a лъsa пе dînsвлв вpma впei лakpъmi шi kînd aчеste pîndвpi вopв fi de toцi вitate, ea ва fi ka o ръsплatъ пeпtpв aчелеa че amв въpsatв eв пе kîndв лвkpamв ла еле шi ka o konsoлaцie пeпtpв timпвлв meв пiepdвtв!

Înшtiinцezв totв deodatъ пе komпatpioцii mei kъ aчeastъ komпoziцie пв este singвpa че amв fъkвtв пînъ astъzi шi kъ soapta вiсвлвi ва хotъpî шi пе aчеia a чeлopлaлte. Впв kввîntв алв maiopitъцii kîteва pîndвpi skpise de впв omв вpednikв de konfienцъ în asemenea matepie, saв ва kondвче ла emafodв totв че amв skpisв în opeле meлe tpiste, шi din еле пв ва mai лъsa dekîtв чепвшъ, adikъ totв atîtв kîtв лasъ шi omвлв dвпъ

moaptea sa, прін ȣрmаре kiapȣ atȣнчї mъ почіȣ konsoлa kȣ ideea kъ soapta лор n'aȣ fostȣ maї tpistъ dekîtȣ a omenipeї; saȣ ле ва da kȣpaџiȣлȣ sъ апаре kȣ înчetȣлȣ ші еле ла лȣmінъ.

Aштеnтȣ dpeanta sentenџъ a пȣблікȣлȣї, în kontpa kъpia nȣ вої апела нічї ла Dȣmnezeȣл nostpȣ нічї ла zei napnasȣлȣї!

Fine.

NB. Bisȣлȣ aȣ fostȣ sfîpшitȣ înkъ în anȣлȣ 1855, dap pigȣpozitatea чensȣpeї e kaȣza kape nȣ'mї a пermisȣ a'лȣ tinъpi dekîtȣ astъzї. Kpezȣ kъ ачеastъ notiџъ ва лъmȣpi пе лektopї asȣnpa maї mȣлtopȣ пasaџiȣpї din tpînsȣлȣ.